

Eleverne. De nuværende Skoler kommer unægtelig mange flere til gode, og jeg kan maaske derfor udtrykke mig saaledes, at det for Opdragelsen af Vælgerne er heldigere, at vi er gaaet den omhandlede Vej. Men jeg mener ikke, at man skal stille for smaa Fordringer til disse Skoler. Det er ikke min Mening her ved denne Sags første Behandling at komme ind paa Enkeltheder, men jeg ønsker at sige saa meget, at jeg er enig med det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) og det ærede Medlem fra Hillerød (Dinesen) i, at de Fordringer, som stilles med Hensyn til Elevtal m. m., vistnok ikke kan siges at være for strenge, ja, jeg vil endogsaa sige, at hvis vi ikke havde haft en bestaaende Grund til bygge paa, man skulde have bygget forfra, kunde man godt have gjort Fordringerne strengere, men jeg erkender, at naar man tager Forholdene, som de er, og man ser, at der er ikke saa faa mindre Skoler, som maaske, hvis Fordringerne skærpedes, vilde falde bort, saa tør man neppe gaa videre end Lovforslaget; thi de mindre Skoler har dog deres Betydning for Egnen og kan ogsaa have flinke Lærere. Men saa vidt som Lovforslaget gaar, tror jeg ogsaa, man kan gaa. En Grænse maa man selvfølgelig drage, og det er en Skønssag, hvor den skal drages, og det forekommer mig, at den i Lovforslaget — i øvrigt i Overensstemmelse med den Henstilling, som er gjort af Bestyrelsen for Højskolerne — er draget forstandigt og rimeligt, og jeg skal derfor ikke komme nøjere ind paa det nævnte Spørgsmaal. Jeg kan sige, at jeg i det hele og store mener, at det foreliggende Lovforslag er tilfredsstillende, og jeg ønsker derfor at støtte det, skønt der selvfølgelig kan være en hel Del Enkeltheder, som kan overvejes nærmere i et kommende Udvalg.

Jeg ønsker dernæst at gøre en Tilføjelse. Jeg tror ikke, at Tidspunktet nu er kommet til at gennemføre Grundtvigs egentlige Højskoletanke med Hensyn til en Skole, hvor Undervisningen strækker sig gennem flere Aar eller mindst et Par Aar. Navnlige tror jeg ikke, at man vil kunne gennemføre den Tanke, han oprindeligt havde tænkt, i Sorø. Det er maaske en Del af dette Tings Medlemmer bekendt — ellers skal jeg nævne det her —, at der i Fjor, saa vidt jeg husker den 2. Januar, afholdtes et Møde i Odense, hvor særlig Højskoleforstandere var til Stede, og hvor denne Sag blev drøftet. Jeg var selv med til Mødet, og en Del af, hvad der blev

forhandlet der, blev refereret, navnlig i „Højskolebladet“. De, som erindrer disse Forhandlinger fra det Referat, jeg har nævnt, vil vide, at Spørgsmaalet om at optage Grundtvigs Tanke da var fremme, men man mente ikke, at den kunde gennemføres paa den Maade, hvorpaa den da blev fremsat, og jeg maa sige, at jeg for mit Vedkommende heller ikke mener det, hovedsagelig af to Grunde. For det første fordi vi vistnok ikke en Gang nu har tilstrækkelige Midler i Sorø til at kunne gennemføre Tanken, thi disse Midler er jo nu spredt for alle Vinde, mange Ting understøttes ved Hjælp af dem, ogsaa de nuværende Højskoler. Dernæst forekommer det mig, at vi heller ikke i dette Øjeblik har et tilstrækkeligt Forraad Mænd til at gennemføre Tanken. Og dette sidste alene vilde for mig være tilstrækkeligt til ikke at kunne anbefale Tanken. Jeg kan erindre en Artikel i „Fædrelandet“ for mange Aar siden. Den blev skrevet i Anledning af en Forhandling, der blev ført nede i Italien om Oprettelsen af Almueskoler. Det fremsatte Lovforslag gik ikke igennem, og saa hedder det i Artiklen: Det er jo bedrøveligt, at det ikke skete, for der trængtes haardt dertil, og det er kun en liden Trøst, at man manglede Lærere til at gennemføre Planen. Ja, det er jo kun en liden Trøst, at der manglede Lærere, thi det er en væsentlig Forudsætning for at holde Skole; men jeg synes paa den anden Side, at naar man ikke har Lærere, kan det kun lidet nytte, at man støber en Form, og det gælder ogsaa her. — Derimod var man paa det omtalte Møde almindelig af den Opfattelse, at det vilde være heldigst, hvis man gik til en større Udvidelse af Askov Højskole. Allerede for længere Tid siden, saa vidt jeg husker i 1878, er der sket en Udvidelse dernede. Ganske vist blev der ikke indført Undervisning paa to eller flere Aar, men der blev dog foretaget en ret betydelig Udvidelse, saa at Tiden, saa vidt jeg husker, er to Gange 7 Maanedere, og det er jo et Fremskridt. Der kunde maaske ogsaa være flere Fag at optage, og der kunde maaske endnu være mere Tid at indvinde til Arbejdet, men Gennemførelsen af en saadan Udvidelse vil ogsaa kræve større Tilskud. Jeg skal selvfølgelig ikke her fremsætte nogen bestemt Tanke om nu at optage dette til Overvejelse, men jeg tror dog, vi gør vel i at stille os for Øje, at vi bør gaa fremad, indtil vi faar en Skole, der er saa omfattende i sin Undervisning, at man kan sige, den vil kunne give en virkelig tilfredsstillende Kundskab for